

Antiushko, D., Poliakov, V. & Savenko, D. (2024) Methodological aspects of cost valuation of enteral nutrition safety and quality management systems. Socio-Economic Problems and the State (electronic journal), Vol. 30, no. 1, pp. 21-30. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24adpyek.pdf>

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНІСТЮ ТА ЯКІСТЮ ЕНТЕРАЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ

Дмитро АНТЮШКО

Державний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19,
м. Київ, Україна, 02156
e-mail: d.antiushko@knu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4135-6439>

Володимир ПОЛЯКОВ

Національний транспортний університет
вул. М. Омеляновича-Павленка, 1,
м. Київ, Україна, 01010
e-mail: info@valuergroup.com.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0408-7153>

Данііл САВЕНКО

Національний університет біоресурсів і природокористування України
вул. Героїв Оборони, 15,
м. Київ, Україна, 030041
e-mail: daniilsavenko2020@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-9549-3718>

Article history:

Received: January, 2024
1st Revision: February, 2024
Accepted: February, 2024

JEL classification:

D24
I13
L66
O34

UDC:

658.562:005-049.5

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2024.01.021>

Анотація: Для забезпечення належних умов ведення бізнесу організаціям, включаючи операторів ринку харчових продуктів, зокрема виробів для спеціальних медичних цілей, до яких відносяться вироби для ентерального харчування, важливими є використання всіх наявних ресурсів, їх відображення у фінансовій звітності. Встановлено, що одними з важливих об'єктів власності, у т.ч. інтелектуальної, учасників ринку харчової продукції є СУ безпечністю та якістю. Це обумовлює необхідність оцінки їх фінансової вартості, що дасть змогу краще забезпечувати економічну безпеку операторів ринку, їх вищу стійкість до небезпек і ризиків, що виникають в процесі їх діяльності. У статті проаналізовано, що загально визаним на глобальному рівні нормативним документом, який регламентує процес оцінки вартості, є Міжнародні стандарти оцінки (IVS). Визначено, що даним документом визначено загальні положення у досліджуваній сфері діяльності, термінологію, процедуру організації та проведення оцінки вартості, звітування, застосовані підходи, методи, рекомендації для визначення цінності активів, зокрема нематеріальних. Встановлено загальний рекомендований алгоритм оцінки, процес її здійснення, забезпечення відповідності, звітування про результати. Досліджено, що для оцінки вартості систем управління безпечністю та якістю, у першу чергу, рекомендовано застосовувати витратний підхід. Це обґрунтовано необхідністю визначення обсягу коштів для забезпечення відповідності законодавчим вимогам, задоволення потреб споживачів, інших стейкхолдерів. Встановлено, що, ефективним є застосування методу відтворення, коли організації потрібно ідентифікувати всі витрати на створення та підтримання ефективного функціонування систем управління безпечністю та якістю продуктів, у т.ч. для ентерального харчування. У ході проведеного дослідження визначено також документи, що регламентують оцінку вартості на європейському та національному українському рівні. Положення цих регіональних документів є майже гармонізовані з міжнародними.

Ключові слова: оцінка вартості, об'єкти інтелектуальної власності, системи управління безпечністю та якістю, ентеральне харчування.

Антюшко Д., Поляков В., Савенко Д. Методологічні аспекти оцінки вартості систем управління безпечністю та якістю ентерального харчування. Соціально-економічні проблеми і держава. 2024. Вип. 1 (30). С. 21-30. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24adpyek.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Сучасний досвід і передові ринкові практики ведення бізнесу свідчать, що для його успішної реалізації важливим є врахування та максимально раціональне використання всіх наявних ресурсів і можливостей для його ведення. Важливого значення в даному аспекті набуває повноцінне розуміння ринкової вартості організації, її активів і пасивів, операційних зобов'язань. Для об'єктивного розуміння ринкової вартості широко поширеним у сучасній практиці є застосування оціночної діяльності. Її результати, в свою чергу, дадуть змогу організаціям оптимізувати процес управління, використання активів і пасивів, ведення фінансової звітності, залучення інвестицій, інших напрямків бізнес-менеджменту.

Одним із широко поширених об'єктів власності, зокрема інтелектуальної, організацій є системи управління (СУ), що представлені, переважно, у формі результатів застосування управлінської, конструкторської, технологічної документації, знаннях, вміннях і навиках персоналу [1]. Варто відзначити, що згідно з нормами необхідність використання СУ безпечністю харчових продуктів, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, передбачена на законодавчому рівні [2].

Доречно також зауважити, що забезпечення харчових потреб людини є одним із базових умов підтримки її життєдіяльності. Особливо важливим фізіологічно обґрунтоване відповідно до метаболічних потреб нутритивне забезпечення має для людей у надзвичайних ситуаціях, зокрема при підвищених фізичних і емоційних навантаженнях, захворюваннях, ураженнях і травмах, у першу чергу соматичні. Через це у сучасній практиці досить поширеним стало споживання (використання) харчових продуктів для спеціальних медичних цілей, зокрема виробів для ентерального харчування. У зв'язку з особливими фізіологічними потребами цільової категорії споживачів, забезпечення підвищеної уваги до даних товарів є особливо актуальним, що обумовлює важливість використання СУ безпечністю та якістю організаціями, які є операторами ринку зазначеної продукції.

Для налагодження належних умов ведення бізнесу організаціям, зокрема операторам ринку харчових продуктів, зокрема виробів для спеціальних медичних цілей, до яких відносяться вироби для ентерального харчування, важливими є використання всіх наявних ресурсів, їх відображення у фінансовій звітності. Встановлено, що одними з важливих об'єктів власності учасників ринку харчової продукції є СУ безпечністю та якістю. Це, в свою чергу, обумовлює необхідність оцінки їх фінансової вартості. Виходячи із зазначеного, актуальним і доречним є дослідження методологічних аспектів оцінки вартості систем управління безпечністю та якістю спеціальних харчових продуктів. Це дасть змогу краще забезпечувати економічну безпеку операторів ринку, їх вищу стійкість до небезпек і ризиків, що виникають в процесі їх діяльності, зокрема в аспекті війни в Україні, спричиненої вторгненням РФ.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження основних теоретичних і практичних аспектів оцінки вартості, зокрема існуючої термінологічної бази в даній сфері, законодавчо-нормативного забезпечення, підходів, методів, механізмів, особливостей їх використання, об'єктів власності, включаючи інтелектуальної, представлено в роботах зарубіжних і вітчизняних науковців і практиків Prístavka M., Krištof K. [3], Su R., Li M., Fang Y., Yang C. [4], Gremyr I., Lenning J., Elg M., Martin J. [5], Wirtz H. [6], Іванова К. Ю. [7], Літвінов О. [8], Артеменко Д. М. [9] й інших вчених.

Проте, основна увага в дослідженнях, зазвичай, акцентується на визначенні матеріальної вартості для монетизації результатів інтелектуальної власності та

залучення інвестицій і не враховує необхідність забезпечення відповідності нормативним вимогам, створення належних умов для забезпечення економічної безпеки й стабільності роботи бізнесу, підвищення споживних властивостей продукції для забезпечення прав і інтересів її споживачів. У зв'язку з цим, для забезпечення об'єктивних відомостей про ринкову вартість організацій, їх рівень ресурсів, конкурентоздатність, інвестиційну привабливість, здатність виробляти та постачати продукцію, що відповідає потребам і очікуванням споживачів важливого значення набуває оцінка вартості всіх активів, включаючи системи управління безпечністю та якістю.

3. Постановка завдання.

Метою статті є детальний науково обґрунтований аналіз методологічних аспектів оцінки вартості систем управління безпечністю та якістю організацій, що є операторами ринку спеціальних харчових продуктів для ентерального харчування, зокрема її сутності особливостей проведення, відображення одержаних результатів.

4. Виклад основного матеріалу.

На основі проведеного аналізу встановлено, що загально визнаним на глобальному рівні нормативним документом, який регламентує процес оцінки вартості, є Міжнародні стандарти оцінки (IVS) [10]. Визначено, що цим документом [10] визначено загальні положення у досліджуваній сфері діяльності, концепції, загальні стандарти 101–103 щодо обсягу робіт, досліджень і відповідності, звітності про одержані результати.

Досліджено, що в глосарії Міжнародних стандартів оцінки [10] представлено значення основних термінів, що використовуються у сфері оцінки вартості. Для коректного загального розуміння визначено значення основних термінів, зокрема «вартість», «справедлива вартість», «чесна ринкова вартість», «інвестиційна вартість», «ціна», «оцінюваний актив», «оцінка», «оціночний підхід», «метод оцінки». На основі проведеного аналізу документу [10] встановлено, що для спрощення розуміння термін «активи» поширюється на зобов'язання та групи активів, за винятком випадків, коли прямо вказано інше або зобов'язання відсутні.

Досліджено, що відповідно до передбачених норм [10] процес оцінки ставить перед оцінювачем завдання формулювати неупереджені суджень щодо надійності вхідних даних, припущень. У зв'язку з цим для забезпечення достовірності результатів здійснюваної оцінки необхідно, щоб сформульовані судження максимально сприяли забезпеченню прозорості, мінімізації впливу суб'єктивних факторів. Передбачено [10], що в процесі оцінки має забезпечуватися аргументованість аналізу, висновки мають бути чіткими, логічними і зрозумілими. Також мають бути застосовані належні засоби контролю, процедури забезпечення необхідного ступеня об'єктивності, визначені Кодексом етичних принципів професійних оцінювачів [11].

Проаналізовано, що міжнародними стандартами IVS [10] передбачено вимоги до компетентності суб'єктів, які здійснюють оцінку вартості. Проаналізовано що оцінка має здійснюватися особою чи групою осіб, які мають необхідні кваліфікацію, здатність, досвід її проведення об'єктивним, неупередженим, етичним, компетентним способом, володіють відповідними технічними навичками, знаннями предмету, ринку(ів), мети. При відсутності таких компетентностей щодо виконання всіх аспектів оцінки для допомоги можуть залучатися спеціалісти в певних аспектах загального завдання. У такому випадку, це має бути зазначено в підсумковому звіті, а оцінювач повинен володіти технічними навичками, досвідом і знаннями щодо розуміння, інтерпретації та використання результатів роботи залучених спеціалістів [10].

На основі проведеного аналізу IVS 101 «Обсяг робіт» [10] досліджено, що перед оцінюванням виконавець має забезпечити розуміння замовником одержання всієї інформації про обмеження щодо використання результатів до остаточного формулювання й оформлення звіту. Передбачено [10], що першочергово оцінювач має повідомити клієнту(ам) інформацію про обсяг роботи, включаючи відомості про оцінювача(ів), клієнта, інших можливих користувачів, оцінюваний(і) актив(и), мету оцінки, валюту, основу/основи визначення вартості, час, характер, джерела інформації.

Аналіз наведених положень IVS 102 «Дослідження та відповідність» [10] свідчить, що завдання оцінки, відповідні дослідження, включаючи оціночні огляди, повинні проводитися згідно з передбаченими принципами, відповідати меті, умовам, визначеним у обсязі робіт. Також досліджено, що для забезпечення достовірності, надійності наданої інформації, потрібно враховувати мету оцінки, значущість інформації для висновку, знання особливостей про предмета, наявність джерел незалежних від активу та/або одержувача оцінки [10].

Виходячи з результатів проведеного аналізу змісту IVS 103 «Звітування» [10] визначено, що звіт про оцінку має містити інформацію, необхідну для її правильного розуміння або перегляду. Підсумковий звіт має забезпечувати користувачам чітке розуміння результатів оцінки, відповідати призначенню, містити інформацію про обсяг виконаної роботи, передбачуваних користувачів, мету, застосовані підходи, методи, використані вхідні дані, висновок(и), їх обґрунтування. Також у звіті мають бути представлені дані щодо дані обсягу перевірки, відомостей про оцінку, вхідної інформації, висновків стосовно перевірки, включаючи використані аргументи, дату реєстрації [10].

Базуючись на результатах проведеного аналізу норм стандарту IVS 210 «Нематеріальні активи» [10] встановлено, що нематеріальним активом вважається немонетарний актив, який проявляються через свої економічні властивості. Ним вважається актив, що не має фізичної субстанції, але надає певні права та/або можливість отримувати економічні вигоди своєму правовласнику. Конкретні нематеріальні активи визначаються, описуються та відрізняються їх формою власності, функціями, ринковими позиціями, іміджем.

Проаналізовано, що дослідженим стандартом [10] передбачено декілька типів нематеріальних активів, які відносяться до однієї або кількох із категорій (або гудвілу) та пов'язані з: маркетингом, клієнтами, мистецтвом, контрактними зобов'язаннями, технологіями. Встановлено, що останні, до яких відносяться СУ безпечністю та якістю харчових продуктів, виникають із договірних або позаконтрактних прав на використання запатентованої чи незапатентованої технології, баз даних, формул, дизайну, програмного забезпечення, процесів або рецептів.

Виходячи з проаналізованих відомостей, проведення оцінки вартості СУ безпечністю та якістю харчових продуктів, у т.ч. для ентерального харчування, потребує повноцінного розуміння сутності та особливостей їх функціонування. З цією метою досліджено, що основний зміст застосування СУ безпечністю полягає в ідентифікації небезпек (фізичних, хімічних, біологічних), встановленні їх критичних меж, моніторингу відповідності, виявленні відхилень на критичних точках контролю (КТК) упродовж передбаченого процесу [12]. Передбачено, що імплементація СУ безпечністю харчової продукції реалізується шляхом використання циклу PDCA (плануй – виконуй – перевіряй – дій) на 2 взаємодоповнюючих рівнях – організаційного та операційного планування і контролю. Встановлено, що основними операційними перевагами впровадження та використання СУ харчових продуктів є здатність стабільно постачати дану продукцію, яка буде відповідати вимогам замовників і передбаченим нормам, враховувати ризики появи небезпечних чинників.

Проаналізовано, що застосування СУ якістю ґрунтується на основі впровадження положень стандарту ISO 9001 [13] й передбачає комплексне удосконалення роботи організації шляхом систематичного підвищення ефективності реалізації всіх складових процесів, їх послідовності, взаємодії, зв'язків. При цьому якість реалізації певного процесу визначається на основі різниці властивостей об'єкта роботи на вході та виході. Керування процесами та системою досягається використанням циклу заходів щодо планування, виконання, перевіряння, діях з удосконалення (цикл PDCA) [13]. Передбачено, що впровадження СУ якістю ґрунтується на 7 основних принципах: орієнтація на замовника, лідерство, задіяність персоналу, процесний підхід, поліпшення, прийняття рішень на основі фактичних даних, керування взаємовідносинами [13].

Особливості виробництва, обігу та споживання (використання), функціональних властивостей харчових продуктів для спеціальних медичних цілей, зокрема виробів для ентерального харчування, зумовлюють підвищені вимоги до СУ безпечністю та якістю зазначеної продукції. У зв'язку з цим, широко поширеною є практика використання норм належних виробничих практик (GMP) для гарантування належних норм безпечності та якості [14, 15]. Досліджено, що імплементація зазначених практик організаціями реалізується шляхом комплексної діяльності, спрямованої на гарантування відповідності безпечності та якості. На законодавчо-нормативному рівні [14] передбачено, що використання СУ безпечністю та якістю, визначених нормами GMP, ґрунтується на ризик-орієнтованому мисленні й здійснюється на всіх етапах роботи. Визначені заходи застосовуються щодо всіх залежних чинників, зокрема виробничої сировини, обладнання, процесу виготовлення, випуску, пакування, персоналу, дотримання санітарно-гігієнічних норм, протоколювання, документування, моніторингу, аналізування, оцінювання, простежування, відкликання дефектних виробів [15]. Вихідною метою на реалізацію якої орієнтована система управління, визначена нормами GMP, є виробництво продукції, яка за властивостями відповідатиме вимогам реєстраційного дос'є.

Проведений аналіз рекомендацій IVS [10] свідчить, що для оцінки вартості СУ безпечністю та якістю харчових продуктів, у т.ч. для ентерального харчування, передбачене використання підходів і методів, представлених на рис. 1.

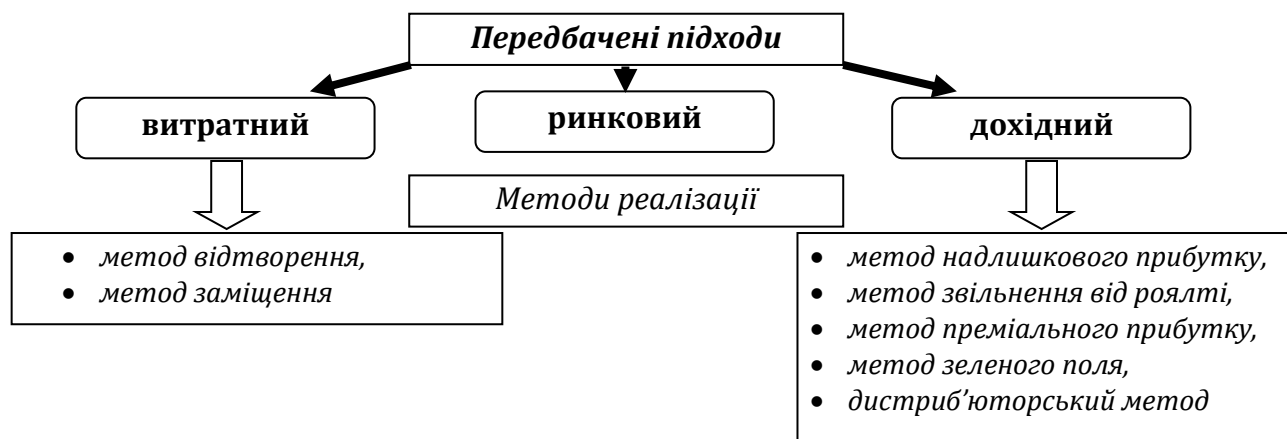

Рис. 1. Підходи та методи передбачені на оцінки нематеріальних активів Міжнародними стандартами оцінки (IVS)

Оскільки СУ безпечністю та якістю ентерального харчування є спеціалізованими технологічними рішеннями для оптимізації діяльності операторів ринку продуктів для ентерального харчування, проведений аналіз подібних об'єктів оцінки свідчить про обмежену кількість подібних пропозицій. Виходячи з цього, при проведенні оціночних

процедур рекомендовано застосовувати саме витратний методологічний підхід.

Досліджено, що за витратним підходом вартість нематеріального активу визначається на основі відновної вартості подібного активу або активу, що забезпечує подібний потенціал корисності. Даний підхід реалізується за допомогою використання методів відтворення або заміщення [10]. Оскільки нематеріальні активи, якими є СУ безпечністю та якістю ентерального харчування, не мають фізичної форми, вони, зазвичай, отримують цінність від своєї функції/корисності [16]. Оцінка вартості методом відтворення передбачає визначення обсягу коштів, що організація витратила на їх створення, а заміщення – необхідної для заміни на аналогічний актив із тотожною корисністю, ефективністю використання. Виходячи з викладеного, встановлено, що оскільки СУ безпечністю та якістю кожної організації, зокрема операторів ринку спеціальних харчових продуктів, є унікальними об'єктами, застосування методу відтворення при оцінці їх вартості є найбільш прийнятним.

На основі проведеного аналізу встановлено, що оцінка об'єктів методом відтворення здійснюється шляхом визначення необхідних витрат для створення нової точної копії систем, охорону прав на них з урахуванням цін на поточний момент за формулою [16, 17]:

$$B = \sum V_c \times k_i \times k_c, \quad (1)$$

де B – вартість об'єкта,

V_c – витрати організації на створення об'єкта,

k_i – коефіцієнт індексації на основі інфляції цін на момент оцінювання,

k_c – коефіцієнт морального старіння.

Базуючись на результатах проведеного аналітичного пошуку, встановлено також наявність нормативних актів, які визначають принципи проведення оцінки вартості на регіональному європейському та національному українському рівнях. Визначено, що на європейському рівні вони визначені Європейськими стандартами оцінки бізнесу (EBVS) [18], на вітчизняному – Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [19]. Ґрунтуючись на результатах проведеного аналізу визначених даними документами [18, 19] положень, досліджено, що вони майже повністю відповідають нормам IVS [10]. Це, у свою чергу свідчить, про гармонізацію передбачених європейських і вітчизняних норм із міжнародними для забезпечення оптимального визнання результатів робіт із оцінки вартості досліджуваних об'єктів.

Досліджено також, що українським стандартом [19] визначено термін «принципи оцінки», який ідентифікується як «покладені в основу методичних підходів основні правила оцінки майна, які відображають соціально-економічні фактори, закономірності формування вартості майна». Крім того, нормативним актом [19] передбачено, що оцінка майна має здійснюватися з дотриманням принципів корисності, попиту та пропонування, заміщення, очікування, граничної продуктивності внеску, найбільш ефективного використання. Незважаючи на відсутність зазначення зазначених положень у міжнародному й регіональному документах, їх застосування визначено де-факто. Доречно зазначити, що особливості оцінки вартості інтелектуальної власності на національному українському рівні додатково визначені Національним стандартом №4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» [20].

5. Висновки та перспективи подальших досліджень.

Виходячи з результатів проведеного дослідження, встановлено, що норми, визначені IVS, призначені для застосування стосовно оцінки активів, зобов'язань,

поточних і майбутніх вимог до активів, зобов'язань. Досліджено, що IVS визначає загальнометодологічні основи, містить рекомендації щодо визначення вартості активів, зокрема нематеріальних, які поширюються на об'єкти інтелектуальної власності.

На основі аналізу рекомендацій Міжнародних стандартів оцінки (IVS) досліджено, що для оцінки вартості СУ безпечністю та якістю організацій, що є операторами ринку продуктів для ентерального харчування, у першу чергу, рекомендовано застосовувати витратний підхід.

Встановлено також наявність документів, що визначають основоположні засади проведення оцінки вартості об'єктів на європейському та національному українському рівні, положення яких є майже гармонізовані з міжнародними.

Перспективним напрямком подальших досліджень є здійснення оцінки вартості систем управління безпечністю та якістю діючих організацій, що займаються виробництвом і забезпеченням обігу продуктів для ентерального харчування, зокрема з урахуванням досліджених і рекомендованих методологічних особливостей.

Author details (in English)

METHODOLOGICAL ASPECTS OF COST VALUATION OF ENTERAL NUTRITION SAFETY AND QUALITY MANAGEMENT SYSTEMS

Dmytro ANTIUSHKO

State University of Trade and Economics
Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine, 02156
e-mail: d.antiushko@knute.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4135-6439>

Volodymyr POLIAKOV

National Transport University
1, M. Omelianovycha-Pavlenka Str.
Kyiv, Ukraine 01010
e-mail: info@valuergroup.com.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0408-7153>

Daniil SAVENKO

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Heroyiv Oborony str., 15,
Kyiv, Ukraine, 030041
e-mail: daniilsavenko2020@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-9549-3718>

Abstract. For ensuring proper business conditions for organizations, including food market operators, in particular products for special medical purposes, which include products for enteral nutrition, it is important to use all available resources and reflect them in financial reporting.

It was established that one of the important food market participants' property objects, including intellectual, are systems of safety and quality management. This determines the need to assess its financial value. It will be useful for better insurance of market operators' economic security, their higher resistance to dangers and risks arising in the course of their activities. The article analyzes that the International Valuation Standards (IVS) are generally recognized at the global level as a regulatory document that regulates the cost estimation process. It was determined that this document defines the general provisions in the researched field of activity, terminology, the procedure for organizing and carrying out value assessment, reporting, applied approaches, methods, recommendations for determining the value of assets, in particular intangible assets. The general recommended evaluation algorithm, the process of its implementation, compliance assurance, and reporting of results have been established. It has been studied that to estimate the cost of safety and quality management systems, it is recommended to use a cost approach first of all. This is based by the need to determine the amount of funds to ensure compliance with legal requirements, meeting the needs of consumers and other stakeholders. It has been established that the application of the reproduction method is effective when the organization needs to identify all costs for creating and maintaining the effective functioning of safety and quality management systems for products, including for enteral nutrition. In the course of the conducted research, the documents regulating the cost assessment at the European and national Ukrainian level were also determined. The provisions of these regional documents are almost harmonized with international ones.

Key words: cost valuation, intellectual property objects, systems of safety and quality management, enteral nutrition.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24adpyek.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Antiushko, D., Poliakov, V. & Savenko, D. (2024) Methodological aspects of cost valuation of enteral nutrition safety and quality management systems. *Socio-Economic Problems and the State* (electronic journal), Vol. 30, no. 1, pp. 21-30. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24adpyek.pdf>

Використана література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV в редакції від 10.06.2023 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top>
2. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України № 771/97ВР в редакції від 26.10.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Prístavka M., Krištof K. Evaluation of quality costs in the production organization. *Manufacturing Technology*. 2018. №18 (3). P. 466-476. DOI: <http://doi.org/10.21062/ujep/123.2018/a/1213-2489/MT/18/3/466>
4. Su R., Li M., Fang Y., Yang C. Valuation method of intellectual property pledge financing based on income interval analysis and risk adjustment coefficient. *Humanit Soc Sci Commun*. 2023. Vol. 10. P. 501. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01897-3>
5. Gremyr I., Lenning J., Elg M., Martin J. Increasing the value of quality management systems. *International Journal of Quality and Service Sciences*. 2021. Vol. 13. Is. 3. P. 381-394. DOI: <http://dx.doi.org/10.1108/IJQSS-10-2020-0170>
6. Wirtz H. Valuation of intellectual property: a review of approaches and methods. *International Journal of Business and Management*. 2012. Vol. 7. Is. 9. P. 40-48. DOI: <https://doi.org/10.5539/ijbm.v7n9p40>
7. Іванова К. Ю. Оцінка майнових прав інтелектуальної власності. *Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид.* 2019. №2 (13). С. 33-39.
8. Літвінов О. Оцінка інтелектуального капіталу підприємства. *European journal of economics and management*. 2018. Vol. 4. Is. 5. P. 64-74.
9. Артеменко Д. М. Оцінка вартості як економічної категорії. *Управління економікою: теорія та практика: Зб. наук. пр. Київ. ІЕП НАНУ*, 2019. С. 222-236. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.222-236>
10. International Valuation Standards Effective 31 January 2022. URL : <http://www.afo.com.ua/doc/ivsc-effective-31-jan-2022.pdf>
11. Code of Ethical Principles for Professional Valuers. URL : https://www.asociacionaev.org/admin159753/uploads/uploads_doc/estandares/Code%20of%20Ethical%20Principles%20IVSC%20Published%207%20Dec%2011.pdf
12. ISO 22000:2018 (en). Food safety management systems — Requirements for any organization in the food chain. URL : <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:22000:ed-2:v1:en>
13. ISO 9001:2015 (en). Quality management systems — Requirements. URL : <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:9001:ed-5:v1:en>
14. Commission Directive 2003/94/EC of 8 October 2003 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice in respect of medicinal products for human use and investigational medicinal products for human use. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003L0094>
15. Prytulska N., Antiushko D., Osyka V., Sienohonova L., Volodavchyk V., Sienohonova H. Application of good manufacturing practices in the production of food products for special medical purposes. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023.

- №3 (13 (123)). P. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.279371>
16. Mazaraki A., Pritulska N., Aslanyan S., Antiushko D. Cost valuation of special food products safety and quality integrated management systems. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. №6 (11 (126)). P. 92–102. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.293069>
 17. Valuation of Intellectual Property: 5 Top Methods with Examples. URL : <https://www.wtsserbia.com/en/blog-en/valuation-of-intellectual-property-5-top-methods-with-examples/>
 18. European Business Valuation Standards. 1-st edition – 2020. URL : <https://tegoval.org/static/f2f491b0d1308a81309cff4d4f59aa84/TEGOVA%20EBVS%202020-digital.pdf>
 19. Про затвердження Національного стандарту №1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав": Постанова Кабінету Міністрів України № 1440 в редакції від 11.08.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>
 20. Про затвердження Національного стандарту №4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності": Постанова Кабінету Міністрів України № 1440 в редакції від 11.08.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF#Text>

References

1. Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine № 435-IV in ed. dated 10.06.2023. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top>
2. On the basic principles and requirements for the safety and quality of food products: Law of Ukraine № 771/97BP in ed. dated 31.03.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Prístavka M., Krištof K. (2018) Evaluation of quality costs in the production organization. *Manufacturing Technology*. №18 (3). P. 466-476. <http://dx.doi.org/10.21062/ujep/123.2018/a/1213-2489/MT/18/3/466>
4. Su R., Li M., Fang Y., Yang C. (2023) Valuation method of intellectual property pledge financing based on income interval analysis and risk adjustment coefficient. *Humanit Soc Sci Commun*. Vol. 10. P. 501. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01897-3>
5. Gremyr I., Lenning J., Elg M., Martin J. (2021) Increasing the value of quality management systems. *International Journal of Quality and Service Sciences*. Vol. 13. Is. 3. P. 381-394. <http://dx.doi.org/10.1108/IJQSS-10-2020-0170>
6. Wirtz H. (2012) Valuation of intellectual property: a review of approaches and methods. *International Journal of Business and Management*. Vol. 7. Is. 9. P. 40-48. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v7n9p40>
7. Ivanova K. Iu. (2019) Otsinka mainovykh prav intelektualnoi vlasnosti. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo: elektron. nauk. vyd.* №2 (13). pp. 33-39.
8. Litvinov O. (2018) Otsinka intelektualnoho kapitalu pidpriemstva. *European journal of economics and management*. Vol. 4. Is. 5. R. 64-74.
9. Artemenko D. M. (2019) Otsinka vartosti yak ekonomichnoi katehorii. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka: Zb. nauk. pr. Kyiv. IEP NANU*. Pp. 222-236. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.222-236>
10. International Valuation Standards Effective 31 January 2022. URL : <http://www.afo.com.ua/doc/ivsc-effective-31-jan-2022.pdf>
11. Code of Ethical Principles for Professional Valuers. URL : https://www.asociacionaev.org/admin159753/uploads/uploads_doc/estandares/Code%20of%20Ethical%20Principles%20IVSC%20Published%207%20Dec%2011.pdf
12. ISO 22000:2018 (en). Food safety management systems — Requirements for any

- organization in the food chain. URL : <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:22000:ed-2:v1:en>
13. ISO 9001:2015 (en). Quality management systems — Requirements. URL : <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:9001:ed-5:v1:en>
 14. Commission Directive 2003/94/EC of 8 October 2003 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice in respect of medicinal products for human use and investigational medicinal products for human use. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003L0094>
 15. Prytulska N., Antiushko D., Osyka V., Sienohonova L., Volodavchyk V., Sienohonova H. (2023) Application of good manufacturing practices in the production of food products for special medical purposes. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. №3 (13 (123)). P. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.279371>
 16. Mazaraki A., Pritulska N., Aslanyan S., Antiushko D. (2023) Cost valuation of special food products safety and quality integrated management systems. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. №6 (11 (126)). P. 92–102. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.293069>
 17. Valuation of Intellectual Property: 5 Top Methods with Examples. URL : <https://www.wtsserbia.com/en/blog-en/valuation-of-intellectual-property-5-top-methods-with-examples/>
 18. European Business Valuation Standards. 1-st edition – 2020. URL : <https://tegoval.org/static/f2f491b0d1308a81309cff4d4f59aa84/TEGOVA%20EBVS%202020-digital.pdf>
 19. On the approval of National Standard №1 "General principles of valuation of property and property rights": Act of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1440 in ed. dated 11.08.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>
 20. On the approval of National Standard №4 " Assessment of property rights of intellectual property " Act of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1440 in ed. dated 11.08.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF#Text>

© 2024 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

